

bezien. Het leek erop dat de verzamelaars aan het langste eind zouden trekken.

De Gezondheidscommissie was een uitgesproken voorstander van verzamelstelsels, bij voorkeur geëxploiteerd door de gemeente zelf. Om goed beslagen ten ijs te komen, wilde de commissie de medewerking van een technicus inroepen, 'aan wien later de uitvoering bij voorkeur kan worden toevertrouwd'. De commissie Plaatselijke Werken ging veel minder ver in haar advies. Zij stelde voor om een zeer beperkte proef te nemen met het tonnenstelsel. Eventueel kon daarbij gebruik worden gemaakt van het koolclosetstelsel van Symons, een tonnenstelsel waarbij kool onder in de ton werd gelegd en waarmee in het naburige Kralingen werd geëxperimenteerd. De fecaliën uit het Armhuis en uit een van de openbare privaten zouden bijvoorbeeld bij wijze van proef met behulp van tonnen kunnen worden afgevoerd. B&W nam het voorstel over en vroeg de goedkeuring van de raad. Het contract voor het ophalen van haardas, puin en afval, het vegen van de straten, het baggeren van de sloten en grachten en het ruimen van sneeuw liep op 1 juni 1876 af en het lag dus voor de hand om de overeenkomst met de aannemers Kloos en Van Limburgh ook in de raad ter sprake te brengen. B&W wilde de resultaten van de proef met het tonnenstelsel afwachten en stelde daarom voor het contract van Kloos en Van Limburgh met slechts een jaar te verlengen.¹⁰⁾

Directeur van Gemeentewerken Van der Tak besteedde weinig aandacht aan de discussies. Hij had het zo druk met andere zaken dat hij niet toekwam aan een goed doortimmerd advies over de stedelijke afvalverwijdering. Op dat terrein liet Van der Tak het afweten. Zijn desinteresse overtuigde veel raadsleden van de noodzaak een deskundige voor de afvalverwijdering te benoemen. Vijf raadsleden dienden daarom op 29 juni 1875 een motie in, waarin zij de raad voorstelden 'om de door Burgemeester en Wethouders geproponeerde proef met het koolclosetstelsel niet te nemen, doch ten spoedigste over te gaan tot het benoemen van een deskundig ambtenaar aan wien het toezicht op de stadsreiniging, het ontwerpen van plannen en de verdere werkzaamheden, met dit onderwerp in verband staande, zullen worden opgedragen.' Het raadslid Hudig lichtte de motie toe: 'Het is niet het doel der voorstellers om partij te kiezen voor een stelsel; ook niet om nu reeds te beslissen of de reiniging verpacht of in eigen beheer moet worden genomen; doch wat wij wenschen is een deskundige, die zijn studiën van stadsreiniging gemaakt heeft en de resul-